

SZATMÁRI ZOLTÁN, FRITZ PÉTER

Eszterházy Károly Főiskola, Testnevelés és Sporttudományi Intézet, Eger

College of Eszterházy Károly, PE and Sport Science Institute, Eger

E-mail: szatmari.zoltan@ektf.hu

A REKREÁCIÓS SPORT HELYZETE A SZEGEDI RÉGIÓBAN

THE STATUS OF THE RECREATIONAL SPORT IN THE REGION OF SZEGED

Összefoglaló

A Nemzeti Sportstratégiában megfogalmazott jövőkép, hogy hazánk a sport-nemzet státusát megőrizve sportoló nemzetté váljon. Ennek érdekében a kiemelkedő élsport megőrzése mellett a társadalom jóval szélesebb rétegeit kell bevonni a sportba azért, hogy a társadalom élvezni tudja a sportolás nyújtotta előnyöket, így a testmozgás a hétköznapiak természetes részévé és a szabadidő eltöltésének formájává váljon.

Programunk alapvető célja a sport rekreációs szolgáltatást nyújtó cégek, egyesületek és szervezetek feltérképezése továbbá annak vizsgálata, hogy ezek a szervezetek milyen erőfeszítéseket tesznek a sport, a mozgás népszerűsítésére. A kutatás továbbá kiterjed a szolgáltatók célközönségére, a terület szakember ellátottságára, a létesítményrendszerre valamint önértékelésre is.

Munkánk elérte célját. Sikerült rámutatni néhány olyan tényezőre, amely figyelembevételével hatékonyabbá tehető a rekreációs sport személyi, tárgyi és anyagi környezete.

Kulcsszavak: *rekreáció, sport, mozgás, egészség, életmód.*

Abstract

The National Sport Strategy draws a future image that our country keeping its status of athlete nation becomes a nation that goes for sports. For this purpose, beyond keeping the professional sport, we have to involve wider range of society in sport in order to enjoy the advantage that the sport offers. This way the exercises could become a natural part of everyday life and one way of the spare time spending.

The basic aim of our program is to reveal the firms, associations and organizations that offer recreational services, and we would like to analyse if these organisations make any effort to popularize the sport and exercises. Moreover the researches deal with the target audience of suppliers, the

professional supply of this area, the system of the facilities and the selfevaluating as well.

Our work has hit its target. We succeeded to point out some factors with which we can make the personal, material and financial environment of the recreational sport more effective.

Keywords: *recreation, sport, move, health, lifestyle.*

Bevezetés

A sportértékek meghatározása, illetve a különböző életkorú és társadalmi helyzetű csoportok körében fizikailag aktív életmódhoz vezető értékek hatásmechanizmusának feltérképezése, szakmai vizsgálata a Sport Szakállamtitkárság által kezdeményezett és finanszírozott tevékenység. A szegedi Tudományegyetem Testnevelés és Sporttudományi Intézet szakmai fejlesztési-kutatási programja ennek szellemében egy átfogó helyzetelemző vizsgálatot indított el 2009-ben, amelyben kistérségek rekreációs sportjának formai és tartalmi feltérképezésére vállalkoztunk

Ennek szellemében betekintést nyújtunk a Dél-Alföldi Régió három kistérségének mozgásos rekreációs helyzetébe. Ez nemcsak azért lényeges, mert a rekreáció és a helyes életmód megoldás lehet korunk népbetegségeire, mint például a túlsúly, a magas vérnyomás, a cukorbetegség, hanem azért is, mert mint a rekreáció-szervezők képzésben résztvevők mi is szembesülünk majd azzal, hogy vajon van-e igény az ilyen képzettségű szakemberek munkájára, tudására? Válamint ha az igény meg is jelent – hiszen egyre nagyobb teret hódít a preventív szemlélet – tud-e változtatni az emberek inaktív életmódján? Ha el is indul az egyén vagy egy csoport az aktív életmód útján, megfelelő társadalmi támogatás, illetve ehhez szükséges lehetőségek híján aligha alakul ki bennük az életmódváltás attitűdje.

Ezen kívül az a kérdés is lényeges számunkra, hogy a végzett rekreátorainkra szükség van-e a „való életben” tehát alkalmaznak-e a cégek, társaságok, egyesületek illetve klubok ilyen végzettséggel rendelkező szakembereket.

Magyarországon a rekreációs sport minden területét (pl. egészségfejlesztés) egyre nagyobb tudományos érdeklődés övezi (2.). Egyre több fórum foglalkozik a rekreációs sport és az ehhez kapcsolódó egészségfejlesztés jelenlegi helyzetével (1.), keresve a többet a jobbat. Más nemzetek és hazai vizsgálatok egyértelműen mutatják (3., 6., 7.), hogy a rekreációs sport helyzetének elemzése népszerű terület a szakemberek körében, de a fontossága miatt mind mennyiségileg, mind minőségileg tovább kell növelni az erre irányuló vizsgálatokat. A legújabb irodalmak még pontosabban elemzik a rekreációs sport kérdéskörét (4.,5.)

Kutatásunk három Dél-Alföldi kistérség rekreációs sportját járja körül, melynek során az interjú módszerén keresztül mutatja be a vizsgált területek jelenlegi helyzetét.

Kérdésfeltevés

Kutatásunkban az alábbi kérdésekre, összefüggésekre keressük a választ:

1. A rekreációs sportszolgáltatók rendelkeznek-e megfelelő feltételekkel?
2. Mennyire ismerik, és miként értékelik a rekreációs sport-szolgáltatók a rekreátorok munkáját?
3. A foglalkoztatott célközönség milyen mértékben fedi le a lakosság egészét?
4. A vizsgált populáció tervez-e szolgáltatásbővítést, fejlesztést, illetve szerintük milyen módon lehetne javítani a jelenlegi helyzeten?

A kutatásról

A vizsgálatban az interjú (1. melléklet) módszerét alkalmaztunk. A véletlenszerűen kiválasztott minta kikérdezését egy előre meghatározott kérdéssor alapján végeztünk el, melynek végleges változata egy próbafelmérés után alakult ki.

A statisztikai feldolgozáshoz az összegyűjtött válaszokat tartalmi elemzés alapján kategorizáltuk. A Központi Statisztikai Hivatalból Mészáros Eszter segítette a kutatómunkát.

Kutatásunkat három kistérségben (Szeged, Csongrád, Mórahalom) az APEH által nyilvántartott TEAOR vállalkozói (2. melléklet) és társasági szakmakódok (3. melléklet) alapján kezdtük el. Azért esett erre a három kistérségre a választás, mert feltételezésünk szerint itt lehet majd legjobban kimutatni a rekreációs sportszolgáltatásban mutatkozó eltéréseket (1. táblázat).

1. táblázat / Table 1: A vizsgált kistérségek alapadatai / The basic data of the examined micro-regions

megnevezése	jogállása	2008. január 1-jén (KSH)		
Szeged	megyeszékhely, megyei jogú város	28 100	167 039	74 917
Hódmezővásárhely	megyei jogú város	48 798	47 296	19 560
Csongrád	város	17 389	17 906	8 500
Kistelek	város	6 919	7 312	3 391
Makó	város	22 923	24 658	11 401
Mindszent	város	5 935	7 031	3 191
Mórahalom	város	8 315	5 966	2 485
Sándorfalva	város	5 577	8 094	3 057
Szentes	város	35 325	29 444	12 703

A továbbiakban olyan egyéni vállalkozásokra és társaságokra szűkítettük a felmérésben résztvevők számát, akik oktatás, sport, szállás és egészségügy területén lettek bejegyezve, feltételezve, hogy ezekben a tevékenységi körökben találjuk meg a sport rekreációs szolgáltatásokat.

Az interjúban a cég pontos adatai mellett kitértünk számos a vizsgálat szempontjából lényeges dologra is.

Ebben a dolgozatban ezek a területek a következők voltak:

- a rekreációs sportszolgáltatás célközönsége;
- személyi háttér és eszközrendszer;
- értékelés és tervek.

A telefonon történő egyeztetés után a beszélgetéseket mindig személyesen végeztük el, ami körülbelül 15–20 percig tartott. Legtöbbször nyugodt körülmények között tudtunk beszélgetni, de az is előfordult, hogy például edzés utáni rendezkedés, takarítás zajlott éppen.

Az adatok felvétele 2009 tavaszi és nyári időszakában történt.

Dolgozatunk – terjedelmi okok miatt – csak néhány eredmény bemutatására és értékelésére szorítkozik.

Eredmények

Az adatgyűjtésben az SZTE III. évfolyamos rekreáció-szervező – egészségfejlesztő alapszakos hallgató vettek rész Tóth Judit vezetésével: Kubinyi Eszter, Novákovics Kinga (Szeged), Sági Zsuzsa (Mórahalom), Tar Gábor (Csongrád).

A vizsgálatban résztvevő vállalkozók, társaságok elemszáma elérte az $n = 66$ -ot, így kutatásunk teljesítette a reprezentativitás kívánalmait. A felméréssel kapcsolatos arányszámokat a 2. táblázat szemlélteti.

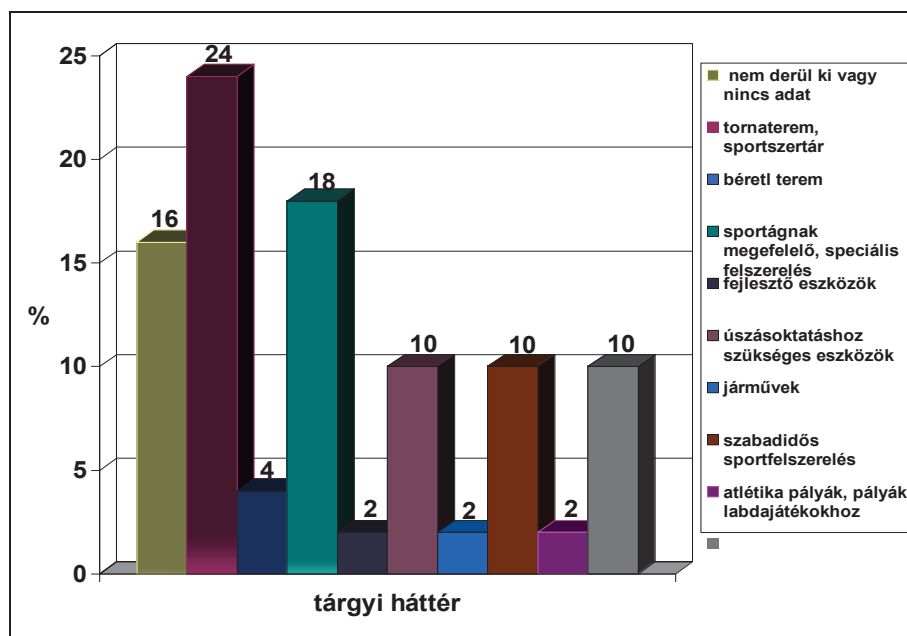
2. táblázat / Table 2: Az interjúval kapcsolatos arányszámok / It is related to an interview ratios

Kistérség	Szeged	Csongrád	Mórahalom	Összes
	Összes cég/Értékelhető /Értékelhetetlen interjú (db)			
Oktatás	141/10/0	11/3/0	4/1/0	156/14/0
Sport	151/14/0	10/4/0	4/2/0	165/20/0
Szállás	61/1/8	46/5/0	12/1/1	77/7/9
Egészségügy	73/0/12	9/1/0	7/2/0	89/3/12
Összes	526/25/20	34/13/0	27/6/1	587/44/21

a.) A rekreációs sportszolgáltatás tárgyi háttere

Fontosnak tartjuk bemutatni a szolgáltatók sportlétesítménnyel kapcsolatos mennyiségi és minőségi kínálatot (1. ábra).

1. ábra / Chart 1: A rekreációs sportszolgáltatás eszköz és létesítmény helyzete / The recreational sport service the situation of device and an establishment

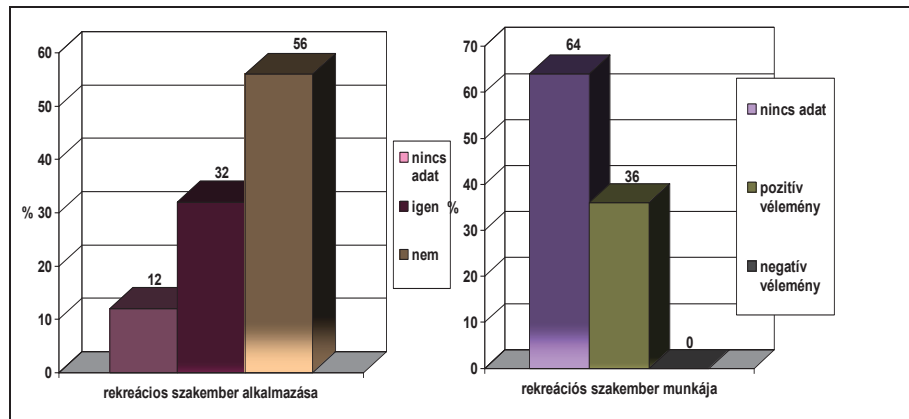
Az ábra jól tükrözi a megfelelő tárgyi körülmények hiányosságát. Erről nem csak a rekreációs szolgáltatást nyújtóktól hallottuk sokat, de a mindennapi életünk során is rendszeresen találkozunk ezzel a problémával. Például a sportolni vágyó ember kénytelen az autók közt a betonon futni, mert jóformán alig található használható sportpálya. Ugyan ez a helyzet az uszodákkal is, Szeged egy nagyváros, és csak néhány medence tudja kiszolgálni a rendkívül nagy igényeket.

Az eszköz és létesítményhelyzet megoldáshoz azonban pénzre volna szükség, és itt már össze is függ a probléma az anyagi támogatás hiányával. Vagy nagyon komoly befektetőkre lenne szükség, vagy pedig komoly állami beavatkozásra. Sajnos a jelenlegi helyzetben egyik lehetőség sem működik megfelelően.

b.) A rekreációs sportszolgáltatás személyi háttere

A rekreátor-képzés jövőjének szempontjából érdekes adat, hogy a megkérdezettek mindössze 32%- a foglalkoztat oklevéllel rendelkező rekreációs szakembert 36%-os megelégedettség mellett (2. ábra).

2. ábra / Chart 2: A rekreációs szakember alkalmazása és munkájának színvonala / The recreational specialist's application and the standard of his work

A rekreációs szakemberek kis létszámú alkalmazása valószínűleg annak köszönhető, hogy a szolgáltatók inkább alacsonyabb végzettségű alkalmazottakat foglalkoztatnak (valószínűleg, mert a diplomával rendelkezőknek többet kellene fizetni), akik sokszor olyan „papírral” is megelégszenek, ami csak egy „gyors-talpaló” képzést takar, és ennek megfelelő tudással párosul. Mivel a munka és a rekreáció megfelelő viszonyát mutatja a tartós, minőségi és mennyiségi magas szintű munkateljesítmény, így aggodalommal töltheti el a rekreáció szakon végzetteket, hogy vajon találnak-e a tudásuknak és szakképzettségüknek megfelelő munkát.

A munkáltatók hozzáállása tehát ebben dologban elég negatív, hiszen a megkérdezetteknek csak 32% alkalmaz rekreációs szakembert. A többség nem látja be azt a tényt, hogy hosszútávon jövedelmezőbb, és gazdaságosabb az ilyen végzettségű szakember foglalkoztatása.

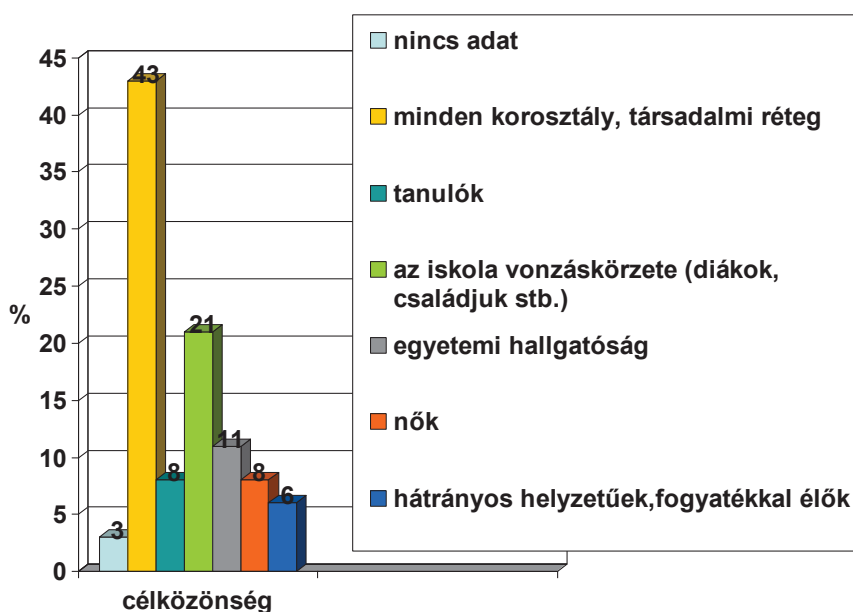
A foglalkoztatással hasonló arányban megfigyelhető, hogy a vizsgált populáció szerint 36%-ban pozitív kép alakult ki a rekreátorok munkájával kapcsolatban (2. ábra). Ahol tehát ismerik az ő munkáját, ott általában el is ismerik őt.

Az eredmény láttán aggodalommal töltheti el a rekreáció szakon végzetteket, hogy vajon találnak-e a tudásuknak és szakképzettségüknek megfelelő munkát. Úgy gondoljuk, hogy jó terület lehetne diplomásaink számára a gazdasági szektor, ahol például vállalatoknál, cégeknél végezhetnek egészségfejlesztő és rekreációs munkát. Sajnos ezen a téren az a tapasztalatunk, hogy a társaság többsége elzárkózik ettől a hosszabb távon bizonyítottan megtérülő lehetőségtől.

c) A rekreációs sportszolgáltatók célközönsége

Az eredményeket tovább elemezve kiderül, hogy a vizsgált kistérségek közül a rekreációs sport iránt érdeklődők koruk, nemük és állapotuk alapján eltérő számú mozgásos lehetőség közül választhatnak (3. ábra).

3. sz. ábra / Chart 3: A rekreációs sportszolgáltatás célközönsége / The recreational the target audience of a sport service

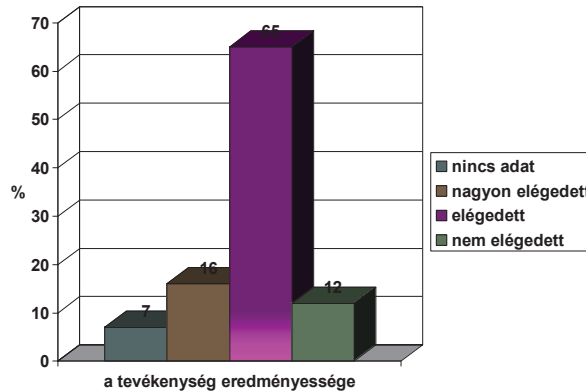
Az adatokat olvasva kijelenthetjük, hogy a lakosság nagyobb része megtalálja a számukra megfelelő sportágat. Ugyanakkor fontosnak tartjuk megjegyezni, hogy bizonyos irányzatok kikerültek a reflektorfényből, illetve a középkorúak, az idősebb korosztály vagy éppen a hátrányos helyzetű emberekre nagyon kevés program vár. Környezetünkben sok olyan emberrel találkoztunk, akik arra panaszkodnak, hogy számukra nincs olyan foglalkozás, mely megfelelő volna. Mi is fontosnak tartjuk, az új és jó irányzatok (például az új aerobic fajták) követését, megismerését, de hol tudnak mozogni azok az emberek, akik nem szeretik a hangos zenét, illetve mozgásszervi problémák hátráltatják fizikai aktivitásukat. A helyzet tehát orvoslásra vár.

d) A szolgáltató tevékenységének önálló minősítése

A mélyebb vizsgálatok során kiderült, hogy a rekreációs szolgáltatók többsége (65%) nagyon elégedett saját tevékenységével (4. ábra). A válaszadók 12%-a kritizálta csak saját munkáját és ebben fő hiányosságként az alacsony minőséget

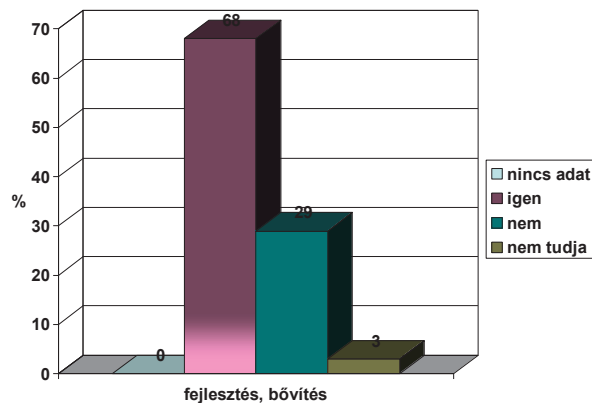
adták meg. Itt jegyeznénk meg azt is, hogy az interjúk során az egyik „konditeremben” olyan személyzettel találkoztunk, akinek láthatóan fogalma sem volt arról, hogy mi az a rekreáció.

4. ábra / Chart 4: A rekreációs sportszolgáltatás minősége / The recreational the quality of a sport service

A rekreációs sportszolgáltatók 68%-a tervez bővítést, fejlesztést mind személy, mind eszköz tekintetében, tehát pozitív jövőképre utal a szféra további bővítésének, fejlesztésének igénye (5. ábra). Tisztában vannak tehát azzal, hogy a hitelesebb szakember a fejlettebb környezet javítja a piacon megjelenő „termék” kereslet-kínálat viszonyait, például sportlétesítmény, sportfelszerelés, sportszolgáltatás, bár ennek anyagi oldalát nem nagyon tudják előteremteni.

5. ábra / Chart 5: A rekreációs sportszolgáltatások bővítése, fejlesztése / The extension of the recreational sport services, his development

Összegzés

A vizsgálat legfontosabb eredményeit a következőkben lehet összefoglalni:

- Kutatásunk eredményei felhívják a figyelmet az SZTE-n folyó rekreátor képzés marketingjének hiányosságára, a piaccal történő kapcsolatfelvétel fontosságára.
- A kistérségekben folyó rekreációs szolgáltatások erősen motiváltak fejlesztésekre, de a szektort érintő támogatások, finanszírozási lehetőségek gyerek cipőben járnak, vagy nem kapnak elég hangsúlyt.
- A vizsgált régiókban a rekreációs sportszolgáltatások területen komoly és szakszerű fejlesztésre van szükség a következő területeken: motiváltság, eszköz és létesítmény, lehetőség és szakmailag hiteles személyi háttér.
- A szolgáltatók többsége elégedett saját teljesítményével, a hatékonyság növelése érdekében a fejlesztés lehetőségeinek széles skáláját kívánják felhasználni, beleértve a magasabban kvalifikált szakemberek alkalmazását is.

A program folytatása során országos lefedettséget szeretnénk elérni, melynek során a sporttudományi képzésben résztvevő intézetek, intézmények bevonásával egy olyan anyagot szeretnénk letenni a szakma asztalára, amely alkalmas lesz Magyarország sport rekreációval kapcsolatos szolgáltatások keresztmetszetének tényszerű, valós bemutatására.

Az egész országot lefedő eredmények adják meg alapot az átfogó fejlesztő javaslatok kidolgozására, melynek során továbbra is az eredmények publikálását tekintjük az alapvető feladatnak.

Irodalom

1. Benkő Zsuzsanna – Tarkó Klára: Iskolai egészségfejlesztés JGTF Kiadó Szeged 2005
2. Csepela Yvette (2000): „Örömtestnevelés?” – Gondolatok a testnevelésről, a sportról a 21. század küszöbén. OKI, Budapest.
3. Double Decker (2006): Sportolási szokások „Évszakok” kutatássorozat – 2006. I. hullám kutatási jelentés. 2006. július
4. Fritz Péter (2006): Mozgásos Rekreáció. Bába Kiadó, Szeged
5. Szatmári Zoltán (2009): SPORT, ÉLETMÓD, EGÉSZSÉG. Akadémiai Kiadó, Budapest.
6. <http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=cikk&kod=2000-10-mu-Csepela-Oromtestneveles>
7. http://www.studiometropolitana.hu/doc/Evszakok_2006_1_sporttanvg_060901.doc

Melléklet

*1. melléklet / Appendix 1: Az interjú teljes kérdésköre / The full issue of the interview**1. Cég adatai*

- pontos név
- székhely
- vállalkozási forma
- a cég profilja

2. Milyen mozgásos rekreációs szolgáltatást nyújtanak?

- saját munkatársaik
- külső partnerek részére
- Többféle szolgáltatás esetén hol vannak a hangsúlyok, mi a fő tevékenységük
- Mióta végzik az adott tevékenységet?

3. Háttér és eszközrendszer

- Milyen tárgyi, személyi, anyagi háttér áll a rendelkezésükre?
- Dolgozóik milyen szakképzettséggel rendelkeznek?
- Foglalkoztatnak-e kifejezetten rekreációs végzettséggel rendelkező munkatársat?
- Ha igen→Mi a véleményük a munkájáról, szakmai felkészültségéről?

4. Szolgáltatásaik jellemzői

- Az általuk nyújtott szolgáltatás, milyen rendszerességgel vehető igénybe? (nyitvatartási idejük)
- Kb. hányan veszik igénybe a szolgáltatásaikat?
- Havi és/vagy éves szinten kb. hány embert „mozgatnak meg”?
- Rendezvényeiken kb. hány résztvevő van jelen?

5. Marketing és reklám

- Mekkora a publicitásuk, mennyire ismertek?
- Milyen médiumokon keresztül jutnak el a célközönségükhöz? Hogyan reklámozzák magukat?
- Kik a célközönség?
- Melyik társadalmi réteget, korosztályt stb. célozzák meg?

6. Értékelés, tervek

- Mennyire elégedettek a munkájukkal, eredményeikkel, teljesítményükkel?
- Eredményeiket, milyen módon publikálják?

- Mik a terveik a jövőre nézve?
- Terveznek-e bővítést, fejlesztést? – létesítmények szintjén, – munkatársak szintjén

7. Szegedi rekreációs kép

- Mi a véleményük a mai rekreációs szolgáltatásokról általában?
- Milyen esetleges hiányosságokat vélnek felfedezni?
- Hogyan lehetne javítani a jelenlegi helyzeten?
- Hogyan képzelik el a rekreációs szolgáltató szektor jövőbeli alakulását?

8. Szegeden folyó rekreációs képzés

- Tudnak-e a Szegeden (SZTE-n) folyó rekreációs képzésről?
- Ha igen → Mi a véleményük róla?
- Van-e személyes tapasztalatuk, ha igen → Mi?

2. melléklet / Appendix 2: Vállalkozói szakmakódok / Entrepreneurial trade codes

KÓD:	MEGNEVEZÉS:
55	Szálláshely szolg.
551	Szállodai szolg.
552	Üdülési, egyéb átmeneti szálláshely szolg.
553	Kempingszolgáltatás
559	Egyéb szálláshely szolg.
79	Utazásközvetítés, utazásszervezés, egyéb foglалás
791	Utazásközvetítés, utazásszervezés
8412	Egészségügyi, oktatás, kultúra, egyéb szociális szolgáltatás, (kivéve társadalombiztosítás.) igazgatása
8551	Sport, szabadidős képzés
8552	Kulturális képzés
90	Alkotó-, művészeti-, szórakoztató tevékenység
9001	Előadó-művészet
931	Sporttevékenység
9312	Sportegyesületi tevékenység
9313	Testedzési szolg.
9319	Egyéb sporttevékenység
932	Egyéb szórakoztatás, szabadidős tevékenység
9321	Vidámparki, szórakoztatóparki tevékenység
9329	M.n.s. egyéb szórakoztatás, szabadidős tevékenység
9604	Fizikai közérzetet javító szolg.

3. melléklet / Appendix 3: Társasági szakmakódok / Social trade codes

KÓD:	MEGNEVEZÉS:
55	Szálláshely szolgáltatás
56	Vendéglátás
85	Oktatás
86	Humán-egészségügyi ellátás
87	Bentlakásos, nem kórházi ápolás
88	Szociális ellátás bentlakás nélkül
90	Alkotó, művészeti, szórakoztató tevékenység
91	Könyvtári, levéltári, múzeumi, egyéb kulturális tevékenység
93	Sport-, szórakoztató, szabadidős tevékenység
96	Egyéb személyi szolgáltatás